

EFSA:n Advisory Forum (AF) kokous

25-26.10.2022, Praha, Tsekki

Suomen osallistuja: Pia Mäkelä

Kokous pidettiin Prahassa Tsekin valtion vieraina; Tsekki on parhaillaan EU:n puheenjohtajamaa. Kokous aloitettiin Tsekin ministeriön edustajan puheenvuorolla ja hän toivotti kaikki tervetulleeksi ja ylisti EFSA:n toimintaa.

Kansallisten Focal pointtien toiminta tulevaisuudessa: EFSA esitteli uudistettua järjestelmää Focal Pointien rahoituksesta. Sopimukset tehdään 5 vuodeksi ja toimintaohjelmassa on päätehtäviä ja vapaaehtoisia räättälöityjä tehtäviä. Jokainen maa saa valita itselleen sopivat tehtävät. Tehtävät voivat olla maksimissaan 2 vuotisia. Osia tehtävistä voidaan myös ulkoistaa sopimuksilla maan sisällä (subcontracting). Tähän uuteen Focal Point -järjestelmään oliin yleisesti tyytyväisiä.

AF:n **datan keräämistä** koskeva keskusteluryhmä antoi raportin toiminnastaan. Kolme kokousta pidetty ja luotu alaryhmiä, joissa on laajasti osallistujia eri jäsenmaista ja myös hakijamaista (Suomikin mukana). Uusia jäseniä otetaan kuitenkin edelleen mukaan. Datan laatu -alatyöryhmä on vielä tulossa. Focal pointien räättälöidyt tehtävät datan suhteen on valmisteilla, 10 jäsenvaltioita on jo ilmoittanut ottavansa niitä tehtäväkseen. Keskusteltiin yhteistyöstä komission kanssa datan keräämisessä ja raportoinnista, linjaukset puolin ja toisin on syytä olla samansuuntaisia.

Tuleva kumppanuus -keskusteluryhmä: Ranskan johdolla toiminut ryhmä esitti uusia mahdollisuuksia kumppanuuteen (EFSA:n ja jäsenvaltioiden kesken), esim. vastaavia rakenteita kuin EU:n reference centre tai WHO:n collaborating centre -rakenteet. Tällaisten perustamisessa ja rahoituksessa EFSA:n toimesta on kuitenkin edelleen laillisia ongelmia ja näitä selvitetään. Ryhmä on kartoittanut ison määrän asioita, jotka vaikuttavat kumppanuuksiin ja kuinka niitä voidaan edistää. Tätä pidettiin tervetulleena.

MS publication project: Food Risk Assess Europe (FRAE) – julkaisukanava (ISSN-rekisteröity) on rakenteilla EFSAan. Sen Editorial Advisory Board on valittu (Suomi mukana) ja pilottijulkaisut ovat tulossa loppuvuodesta. Yhteistä tiedotusta asiasta myös valmisteilla. Tämä tulee olemaan EFSA:n 3. julkaisukanava tieteellisille julkaisuille ja se on tarkoitettu erityisesti jäsenvaltioiden julkaisuille.

Viestintäasioita: Kesäisen EFSA:n One Conference-tilaisuuden ympärillä on ollut paljon viestintäaktiiviteetteja.

System-based environmental risk assessment – teemailtapäivä:

PERA = EU-partnership for Environmental risk assessment – tällaista hanketta ollaan luomassa. Hankkeessa tähdätään vaikuttavien aineiden proaktiiviseen arviointiin ympäristöhaittojen suhteen. Hankkeen taustana on se, että tiede, ympäristö ja menetelmät muuttuvat ja kehittyvät koko ajan, kuten myös kuluttajien ja elinkeinon odotukset. Ilmaston muutos ja odotukset kestäväan kehitykseen korostavat tällaisten arviointien tarvetta. Tähtäimenä on, että ympäristölle harmillisimmat torjunta-aineet poistettaisiin käytöstä. Hankkeessa on monia tieteellisiä menetelmiä käytössä ja pilottiarvioinnit tehdään torjunta-aineille. Tähän hankkeeseen voi vielä liittyä.

PARC- European Partnership for the assessment of risks from Chemicals on EU-rahoitteinen hanke, jossa myös torjunta-aineet ovat pilottina. Hankkeen taustana on EU:n green deal- , farm to fork – ja biodiversiteettistrategiat. Tarkoitus on päästä eroon ainekohtaisista arvioinneista ja katsoa

kokonaiskemikaalivaikutusta. Tarkoitus on myös yksinkertaistaa arviointimenetelmiä, luoda holistinen näkökulma arviointeihin ja yhdistää dataa eri lähteistä. Suomikin on mukana tässä hankkeessa.

Yleisesti kemiakaalien ympäristöhaittojen arvioinnissa koettiin tiettyjä ongelmia nykykäytännöissä: sieltä puuttuu vuorovaikutusta viljelijöiden ja kuluttajien kanssa. Biodiversiteettiä ei oteta riittävässä määrin huomioon, myöskin ekologinen näkökulma usein puuttuu. Lisäksi katsottiin, että puuttuu tietoa luonnossa tapahtuvista muutoksista, mm. ilmastonmuutoksen vaikutuksista. Ohjeet ovat osin jo vanhentuneita. Tosin uuden arviointisysteemin luominen voi olla vaikeaa ja sen soveltaminen monimutkaista. Myöskään nykyinen lainsäädäntö ei välttämättä mahdollista tätä.

EU-komissiosta kuultiin kaksi näkökulmaa: ympäristöpääosastolta ja terveystieteiden osastolta. Ympäristö-DG oli huolissaan lintujen ja hyönteisten vähenemisestä, johon torjunta-aineiden käyttöä pidettiin yhtenä syynä. Terveystieteiden osaston edustaja esitteli lainsäädäntöpohjaa ja tilastoja, joiden mukaan torjunta-aineiden aktiivisten aineiden käyttö on vähentynyt, ja myös niiden vaarallisuus vähentynyt, ainakin jonkin verran. Kestävään käyttöön pyritään.

European Research Alliance (Suomikin mukana) tutkii kemiallisten torjunta-aineiden käytön lopettamista maataloudessa ja etsimään niille korvaavia keinoja. Uutta huomioitavaa on mm. kasvien mikrobiota, kasvi-kasvi-interaktiot sekä kasvien immunitetti. Uusia torjuntakeinoja voisivat olla mm. steriilit hyönteiset, precision farming, mikrobit, geenieditointi, odourscape (hajujen käyttö torjuntaan).

EFSAn tieteellisten paneelien uudistus: Uudet paneelit aloittavat vuoden 2024 alkupuolella ja paneelien jäsenyydet on tarkoitus panna auki helmi-maaliskuussa 2023. Keskusteltiin mahdollisuudesta, että paneelin jäsenet voisivat saada osan EFSA:n korvauksista itselleen, silloinkin kun ovat viranomaislaitoksen/ yliopiston palveluksessa.

SPIDO-hanke, ajankohtainen asia: Hanke koskien kemikaalien riskinarviointi pölyttäjille koituvien haittojen suhteen on alkamassa. EFSA haluaa käyttää myös kaikille hakijoille avoimia hakuja SPIDO-hankkeisiin, jotka osa jäsenmaista koki ongelmalliseksi.

RARA22 –Sovittiin yhteinen lausuma konferenssiin. Keskusteltiin lausuman muotoilusta, jota pidettiin hyvänä.